

KURINECKÁ DUBINA

Náučný chodník

01

STANOVIŠTE

Mestské lesy Rimavská Sobota

Lesy mesta Rimavská Sobota zaberajú celkovo 1 565 ha a nachádzajú sa až v troch rôznych katastrálnych územiach: Rimavská Sobota, Tomášová a Gemerček (mapa). Ich prevažnú časť, až 1509 ha, tvoria lesné porasty. Nájdu sa tu však aj cesty, sklady, a pozemky, na ktorých sú položené káble a potrubia, ktoré spolu zaberajú len 46 ha.

Z hľadiska účelu ich využitia rozdeľujeme lesné porasty na tri kategórie: **hospodárske lesy**, **lesy osobitného určenia** a **ochranné lesy**.

Hospodárske lesy sú určené predovšetkým na produkciu dreva, ale aj iných lesných produktov ako napríklad lesné plody, trofeje a divina. Popri tom hospodársky les plní aj iné, tzv. **mnohoproduktové funkcie**. Sem zaraďujeme **ekologické** a **spoločenské funkcie** lesa. Jeho ekologická funkcia spočíva najmä v ochrane a tvorbe úrodnej pôdy, zachytávaní a zhromažďovaní vody, ako aj v produkcii kyslíka. Les sa okrem toho stará aj o naše zdravie a duševnú pohodu, filteruje vzduch, dezinfikuje životné prostredie a poskytuje nám miesto na zotavenie a rekreáciu. To sú jeho spoločenské funkcie. Každý vlastník alebo obhospodarovateľ musí mať vypracovaný **Program starostlivosti o lesy**, ktorý mu poskytuje nevyhnutné údaje a podklady pre hospodárenie. Štát na jeho základe vykonáva potrebné kontroly. Vypracová sa na obdobie 10 rokov a jeho účelom je zabezpečiť trvalú udržateľnosť hospodárenia v lesoch. Odborník, ktorý riadi obhospodarovanie lesov, sa nazýva **lesný hospodár**. V súčasnosti sú všetky lesy mesta Rimavská Sobota zaradené medzi hospodárske lesy.

Lesy osobitného určenia zvyčajne plnia rôzne **varejnoopracovateľské funkcie**. Patria sem napríklad ochranné pásma vodárenských zdrojov, zvernice, kúpeľné, pohovničné a vojenské lesy, ale aj lesy v chránených územiach, a iné. Hospodárenie v takýchto lesoch je obmedzené. Mesto Rimavská Sobota plánuje lesy v Prírodnej rezervácii Kurinecká dubina a v okolí rekreačnej oblasti Kurinec v blízkej budúcnosti preraďiť medzi lesy osobitného určenia. V prípade prírodnej rezervácie a jej ochranného pásma budú plniť funkciu lesy v chránených územiach. Lesy v okolí vodnej nádrže budú preraďené medzi lesy rekreačné a budú slúžiť najmä na oddych obyvateľov a rozvoj cestovného ruchu.

Poslednou kategóriou sú **ochranné lesy**, ktoré majú hlavnú **ochrannú funkciu**. Takéto lesy napríklad na strmých svahoch stabilizujú pôdu a chránia ju pred eróziou a prípadným zsušom. Hlavným cieľom hospodárenia v takýchto lesoch nie je produkcia dreva, ale zabezpečenie ich ochranných funkcií.

Najčastejšie sa vyskytujúce dreviny na území mestských lesov Rimavská Sobota:

Dub letný
Dub zimný
Dub cerový
Hrab obyčajný
Borovica lesná
Lipa malolistá
Javor tatársky
Javor poľný
Javor horský
Javor mliečny

Quercus robur
Quercus petraea
Quercus cerris
Carpinus betulus
Pinus sylvestris
Tilia cordata
Acer tataricum
Acer campestre
Acer pseudoplatanus
Acer platanoides

Jasňá biely
Jasňa lepkavá
Lipa veľkolistá
Agát biely
Topoľ biely
Čerešňa vlnitá
Smrekovec opadavý
Topoľ osikový (osika)
Buk lesný
Dub červený
Breza bradávičnatá
Borovica čierna
Čerešňa obyčajná (tŕпка)

Fraxinus excelsior
Alnus glutinosa
Tilia platyphyllos
Robinia pseudoacacia
Populus alba, P. canescens
Prunus avium
Larix decidua
Populus tremula
Fagus sylvatica
Quercus robur
Betula pendula syn. Betula verrucosa
Pinus nigra
Pedus avium, syn. Pedus racemosa

Dub letný / English oak / Kocsányos tölgy (Quercus robur)

Hrab obyčajný / European hornbeam / Kocsányéges gyertyán (Carpinus betulus)

Javor tatársky / Amur maple / Taltár juhar (Acer tataricum)

Urban forests Rimavská Sobota

The forests of Rimavská Sobota cover a total land mass of 1 565 ha and are spread in three different cadastral areas: Rimavská Sobota, Tomášová and Gemerček (map). The majority of them, up to 1 509 ha, are forest stands. However, there are also roads, warehouses, and land on which cables and pipes are laid, which together occupy only 46 ha.

Depending on the purpose of their use, we divide forest stands into three categories: **economic forests**, **special purpose forests** and **protective forests**.

Economic forests are primarily intended to produce wood, but also other forest products such as forest fruits, trophies, and venison. In addition, economic forests fulfil other, so-called **non-production functions**, including **ecological** and **social functions** of forests. Their ecological function entails the protection and creation of fertile soil, the capture and collection of water, as well as the production of oxygen. In addition, forests also take care of our health and mental well-being, filter the air, disinfect the environment, and provide us with a place for recovery and recreation. These are their social functions. Every owner or manager of an economic forest must have a **Forest Care Program** drawn up, which provides them with the necessary data and documents for management. This also serves as a base for the necessary checks regularly performed by the state. Once elaborated, it is valid for a period of 10 years and its purpose is to ensure the sustainability of the economic use of forests. An expert responsible for economic management of forests is called a **forest manager**. Currently, all the forest stands of Rimavská Sobota are classified as economic forests.

Special purpose forests usually fulfil various **public benefit functions**. These include, for example, water resource protection zones, animal parks and reserves, bath forests, hunting forests, and military forests, but also forests in protected areas and others. Economic use of such forests is limited. The city of Rimavská Sobota plans to transfer the forest stands in the Kurinecká Dubina Nature Reserve and in the vicinity of the Kurinec recreation area into the category of special purpose forests in the near future. The forest growth located in the nature reserve should fulfil the function of forests in protected areas. The forest stands in the vicinity of the water reservoir will be reclassified as recreational forests and should mainly serve for residents' recreation and tourism development.

The last category is **protective forests**, which mainly have a **protective function**. Such forest stands, for example, on steep slopes stabilize the soil and protect it from erosion and possible landslides. The main purpose of management in such forests is not wood production but ensuring their protective function.

Legenda

- Mestské lesy
- Prírodná rezervácia Kurinecká dubina

Mapa je právo máty
Informácie vyššie sú len orientačné © ÚGKK SR
Digitálna ortofotografia © EURICOENGINE a r. GEODAS SLOVAKIA
Terminálne spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Górhová vchovňa

Rimaszombat városi erdői

Rimaszombat városi erdői 1 565 ha területet foglalnak el Rimaszombat Tamásfalva és Kagymóri katasztrális határánban (térkép). Túlnyomó részük, 1509 ha erdő, 46 hektáron egyéb erdőterületek (pl. utak, lerakatok, vezetékek) található.

Rendeltetésük szerint három kategóriába sorolhatók: **gazdasági erdők**, **egyéb rendeltetésű erdők** és **védőerdők**.

A **gazdasági erdők** elsősorban a fakitermelést biztosítják, de emellett gyümölcsökkel, vadval is bőségesen szolgálnak. Mindezek mellett a gazdasági erdők fontos ökológiai és közéleti szerepet is betöltenek. Ökológiai szerepük főleg a talaj védelmében, a víz visszatartásában, valamint az oxigén termelésében nyilvánul meg. Közéleti szerepük alatt az egészséges életmódot, lelki egyensúlyt biztosító környezetet értjük, továbbá megszűnik a levegő, fertőtleníti környezetünket, üdülési lehetőségeket nyújtanak. Minden erdőtulajdonos vagy gazdálkodó kötelessége az erdőkezelési terv kidolgoztatása, amely tartalmazza a gazdálkodáshoz elengedhetetlen alapadatokat. Az erdőkezelési terv alapján végzi az állam az ellenőrzés feladatát is. A tízéves időzakára kidolgozott terv célja az erdő fenntartható gazdasági hasznosítása. Ezt a tevékenységet az **erdőgazda** irányítja. Jelenleg Rimaszombat város összes erdeje a gazdasági erdő kategóriájába tartozik.

Az **egyéb rendeltetésű erdők** általában közhasznú funkciót töltenek be. Ide tartoznak például az ivóvízforrások védelmi övezetének erdői, a vadaskertek, fürdők, katonai és védett területek erdői vagy a vadászati céllal szolgáló erdők. Az ilyen erdőkben általában korlátozott fakitermelés folyik. Rimaszombat városa a közeljövőben a Kurinec-tölgyes Természeti Rezervátumban és a környező oldalsíleperen levő erdőket tervezett beosztású erdő kategóriába. A természetvédelmi rezervátum erdeje ezáltal természetvédelmi funkciót töl be, míg a víztorló környékén fekvő erdők az üdülést, a pihenést és a turisztikai célokat szolgálják.

A harmadik kategóriába a **védőerdők** tartoznak, amelyek főleg valamilyen környezeti **védelmi funkciót** töltenek be. Ilyenek a meredek lejtők erdői, amelyek biztosítják az erdőzár és az esetleges csuszamlás elleni védelmet. Az ilyen erdők gazdálkodása nem a fakitermelésre, hanem a védelmi célok elérésére irányul.

Mapa je právo máty
Informácie vyššie sú len orientačné © ÚGKK SR
Digitálna ortofotografia © EURICOENGINE a r. GEODAS SLOVAKIA
Terminálne spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Górhová vchovňa

ZELENÁ VODA KURINEC

Rekreačná oblasť

MAPA AREÁLU

RIMAVSKÁ SOBOTA

NÁUČNÝ CHODNÍK
EDUCATION TRAIL
TANŔSVENÝ

RECEPCIA
AUTOKAMPING, ŠPORTY
RECEPTION
CAR CAMPING, SPORTS
RECEPCIÓ
AUTÓKEMPIING, SPORT

TU SA NACHÁDZATE
YOU ARE HERE
ÓN ITT VAN

KÚPALISKO
VSTUP
POOLS
ENTRANCE
MEDENCÉK
BEÁRAT

MESTO
RIMAVSKÁ SOBOTA

DRONERS TEAM

KURINECKÁ DUBINA

Náučný chodník

02

MAPA NÁUČNÉHO CHODNÍKA STANOVIŠTE

- 01 DYPONÉ INFORMACE
- 02 MAPA CHODNÍKA
- 03 LOST
- 04 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 05 LOST
- 06 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 07 LOST
- 08 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 09 PÁD BOMBARDÉRA
- 10 PANDORÁMA
- 011 PÁVIA LETAČIA
- 012 KLIMATICKÉ ZMĚNY A INVAZÍVNI DŘEVNÍK
- 013 DETSKÉ INFORMAČNÉ PANELE
- 014 ZHODNĚNÉ TABULE
- 015 LÁVKA ČEZ PÁNIK
- 016 BOJÍ ZÁJMU
- 017 ŽIVOTNÍ AKTIVITY
- 018 PÁRKOVIŠŤA
- 019 VEŠTĚ POKY
- 020 HAIČ DOPRAVA - NÁVŠŤ
- 021 ASFALTOVÉ CESTY
- 022 OCHRANĚNÉ PŮDA S STUPNĚ OCHRANY
- 023 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ S STUPNĚ OCHRANY
- 024 PODNĚ CESTY

- 01 DYPONÉ INFORMACE
- 02 MAPA CHODNÍKA
- 03 LOST
- 04 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 05 LOST
- 06 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 07 LOST
- 08 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 09 PÁD BOMBARDÉRA
- 10 PANDORÁMA
- 011 PÁVIA LETAČIA
- 012 KLIMATICKÉ ZMĚNY A INVAZÍVNI DŘEVNÍK
- 013 DETSKÉ INFORMAČNÉ PANELE
- 014 ZHODNĚNÉ TABULE
- 015 LÁVKA ČEZ PÁNIK
- 016 BOJÍ ZÁJMU
- 017 ŽIVOTNÍ AKTIVITY
- 018 PÁRKOVIŠŤA
- 019 VEŠTĚ POKY
- 020 HAIČ DOPRAVA - NÁVŠŤ
- 021 ASFALTOVÉ CESTY
- 022 OCHRANĚNÉ PŮDA S STUPNĚ OCHRANY
- 023 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ S STUPNĚ OCHRANY
- 024 PODNĚ CESTY

- 01 DYPONÉ INFORMACE
- 02 MAPA CHODNÍKA
- 03 LOST
- 04 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 05 LOST
- 06 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 07 LOST
- 08 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ
- 09 PÁD BOMBARDÉRA
- 10 PANDORÁMA
- 011 PÁVIA LETAČIA
- 012 KLIMATICKÉ ZMĚNY A INVAZÍVNI DŘEVNÍK
- 013 DETSKÉ INFORMAČNÉ PANELE
- 014 ZHODNĚNÉ TABULE
- 015 LÁVKA ČEZ PÁNIK
- 016 BOJÍ ZÁJMU
- 017 ŽIVOTNÍ AKTIVITY
- 018 PÁRKOVIŠŤA
- 019 VEŠTĚ POKY
- 020 HAIČ DOPRAVA - NÁVŠŤ
- 021 ASFALTOVÉ CESTY
- 022 OCHRANĚNÉ PŮDA S STUPNĚ OCHRANY
- 023 PŘÍRODNÍ REZERVAČNÍ ÚZEMÍ S STUPNĚ OCHRANY
- 024 PODNĚ CESTY

Návštevný poriadok

Vitajte na náučnom chodníku Kurinecká dubina.

Vstup a pohyb na náučnom chodníku je na vlastné riziko a zodpovednosť.

Každý návštevník vstupom na náučný chodník akceptuje dodržiavanie návštevného poriadku a všeobecných bezpečnostných pravidiel. Za škody, ktoré vznikli nedodržaním návštevného poriadku, je zodpovedná osoba porušujúca tieto pravidlá, alebo jej zákonný zástupca. Návštevník je plne zodpovedný za škody, ktoré vznikli jeho pričinením.

Vstup na náučný chodník je povolený iba v nasledovných hodinách:

1. 4. – 30. 9. denne od 4:00 – 21:00
1. 10. – 31. 3. denne od 6:00 – 19:00

Vstup na náučný chodník je **zakázaný** v čase akýchkoľvek nepriaznivých poveternostných podmienok ohrozujúcich život a zdravie návštevníka, a to najmä počas búrok, víchric, fujavíc, vysokej rýchlosti vetra alebo inej rizikovej meteorologickej situácie.

Na náučnom chodníku je **prísne zakázané**:

- fajčiť a zakladať oheň
- ničiť životné prostredie a znečisťovať ho odpadkami
- pohybovať sa mimo vyznačeného náučného chodníka
- pohybovať sa na bicykli, koni alebo akomkoľvek motorovom vozidle mimo na tento účel vyhradených chodníkov a komunikácií
- stanovať, táboriť a bivakovať
- užívať alkoholické, omamné alebo psychotropné látky
- organizovať verejné podujatia bez povolenia mesta Rimavská Sobota
- rušiť prítomné živočíchy, najmä v období hniezdenia a vyvážania mláďat (marec – september)

Povinnosti návštevníka náučného chodníka:

- správať sa tak, aby jeho konaním nedošlo k zraneniu, ujme na zdraví osôb alebo poškodeniu majetku mesta Rimavská Sobota
- dodržiavať bezpečnú vzdialenosť od starých stromov a stromov väčších rozmerov a zdržať sa akéhokoľvek konania, ktoré by viedlo k pádu konárov alebo iných častí takýchto stromov
- pri pohybe na náučnom chodníku vodiť psa vždy na vŕdzke
- dodržiavať zákazy a obmedzenia v rámci územia Prírodnej rezervácie Kurinecká dubina (5. stupeň ochrany) a jej príslušného ochranného pásma (3. stupeň ochrany) vyplývajúce zo Zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z.

Dôležité telefónne čísla / Important phone numbers / Fontos telefonszámok

Mestská polícia / Municipal police /
Városi rendőrség

+421 47 56 23 662 alebo / or / vagy 159

Štátna ochrana prírody SR / State Nature
of Conservancy of the Slovak Republic /
Állami Természetvédelem

+421 47 56 34 948

Tiesňové volanie / Emergency number /
Sürgősségi hívás

112

Visitor regulations

Welcome to the Kurinecká Dubina Educational Trail.

Admission and movement on the educational trail is at your own risk and responsibility.

By entering the educational trail, every visitor accepts compliance with the visitor regulations and general safety rules. The person violating these rules, or his legal representative, is responsible for damages caused by non-compliance with the visitor regulations. Visitors are fully liable for any damage caused by them.

Admission to the educational trail is only allowed during the following hours:

1. 4. – 30. 9. daily from 4:00 am – 9:00 pm
1. 10. – 31. 3. daily from 6:00 am – 7:00 pm

Access to the educational trail is **prohibited** during any adverse weather conditions threatening the life and health of visitors, especially during storms, gales, blizzards, high wind speeds or other risky meteorological situations.

The following is **strictly prohibited** on the educational trail:

- smoking and starting fires
- to cause any harm to the nature environment and polluting it with rubbish
- to move outside the marked educational trail
- to move on a bicycle, horse or any motor vehicle outside the paths and roads reserved for this purpose
- to tent, camp and bivouac
- to use alcoholic, narcotic, or psychotropic substances
- to organize public events without the permission of the town of Rimavská Sobota
- disturb the present animals, especially during the period of nesting and hatching of offspring (March - September)

Obligations of visitors:

- to behave in a way that their actions do not cause injury, harm to a person's health or damage to the property of the town of Rimavská Sobota
- keep a safe distance from old trees and trees of larger dimensions and refrain from any actions that would lead to the fall of branches or other parts of such trees
- when moving on the education trail, always lead the dog on a leash
- to comply with all prohibitions and restrictions applying to the territory of the Kurinecká Dubina Nature Reserve (5th level of protection) and its respective protection zone (3rd level of protection) resulting from the Nature and Landscape Protection Act No. 543/2002 Coll.

Látogatási rend

Legyenek örvendőise a Kurinci-őlygyes tanösvényen!

A tanösvény látogatása saját felelősségre történik.

A tanösvény minden látogatójának szívesebben kell tartania a látogatási rendet és az általános biztonsági szabályokat. A látogatási rend be nem tartásából származó károkat az azokat előidéző személy vagy törvényes képviselője felelős.

A tanösvény látogatása csak a következő órákban megengedett:

4. 1. – 9. 30. naponta 4:00-tól 21:00-ig
10. 1. – 3. 31. naponta 6:00-tól 19:00-ig

A tanösvény látogatása **nem megengedett** további kedvezőtlen időjárási körülmények alatt, amely veszélyeztetné a látogatók életét és biztonságát, főleg viharok, szélviharok, erős szelek vagy más meteorológiai kockázatok idején.

A tanösvényen **szigorúan tilos**:

- dohányozni és tüzet rakni
- károsítani a környezetet és hulladékokat elszórni
- a kijelölt útvonalon kívül közlekedni
- kerékpáron, lovon vagy gépjárművön közlekedni az erre kijelölt útvonalakon kívül
- sátorozni, táborozni, bivakolni
- alkoholos, kábítószeros vagy pszichotrop anyagokat fogyasztani
- nyilvános rendezvényeket tartani Rimaszombat város bekegyezéséé nélkül
- állatokkal zavarni főleg a fészkelési és költési időszakban (március – szeptember)

A tanösvény látogatójának **kötelessége**:

- úgy viselkedni, hogy ne okozzon sérülést vagy egészségi károsodást más személyeknek és ne károsítsa Rimaszombat város vagyont
- a nagy és öreg fáktól megfelelő biztonsági távolságot tartani és tartózkodni minden olyan tevékenységtől, amely a fák ágainak letöréséhez vezetne
- kutyát a tanösvényen pórtzon tartani
- betartani a Kurinci-őlygyes Természeti Rezervátum (5. védelmi fokozat) és a védőövezet (3. védelmi fokozat) területén érvényben levő tilosokat és korlátozásokat az 543/2002 T. l. sz. természetvédelmi törvény értelmében.

Lúky

Z bežných druhov tráv na okolitých lúčach môžeme vidieť ovsík obyčajný, reznáčku laločnatú, psiarku lúčnu, z bylín rebríček obyčajný, klinček slzičky, ďatelínu lúčnu a na vlahu bohatších miestach kostňoh lekársky.

Prirodzené druhové zloženie ohrozujú nepôvodné druhy ako napr. hviezdnik ročný. Viete, ktoré vety súvisia s vyobrazenými liečivými rastlinami? Ak nie, skúste sa k nim dostať cez spleť cestičiek.

Kostňoh lekársky (*Symphytum officinalis*)

Rebríček obyčajný (*Achillea millefolium*)

Reznáčka laločnatá
(*Dactylis glomerata*)

Ovsík obyčajný
(*Arrhenatherum elatius*)

Psiarka lúčna
(*Alopecurus pratensis*)

Klinčeky sú pastvou pre motýle,
napríklad súmračníka čiarkavého
(*Thymelicus lineola*)

Hviezdnik ročný
(*Stenactis annua*)

Má silný dezinfekčný účinok a schopnosť zastavovať krvácanie.

Zbierame hlavné korene, ktoré sa vykopávajú na jeseň alebo na jar.

Zbierame kvety a listy.

Ludový názov je aj myšľ chvosť.

V minulosti sa nazývala aj rastlina vojakov a drevorubačov.

Obľubuje vlhké prostredie.

Pomáha pri všetkých bolestiach kostí, svalov a kĺbov.

Veľmi rozšírená bylina, vyskytuje sa na lúčach, okrajoch ciest aj v nepokosených záhradách.

Má protizápalový účinok pri hnisavých ranách a pri iných poraneniach.

Vnútročné použitie sa neodporúča.

Pomáha pri všetkých ženských chorobách.

Podporuje trávanie, lieči žalúdočné problémy.

Jeho vedecký názov znamená ráť spolu.

Meadows

From the common types of grass in the surrounding meadows we can see false – oat grass (*Arrhenatherum elatius*), cocksfoot grass (*Dactylis glomerata*), meadow foxtail (*Alopecurus pratensis*), from herbs common yarrow (*Achillea millefolium*), maiden pink (*Dianthus deltoides*), red clover (*Trifolium pratense*), and on moisture richer places common comfrey (*Symphytum officinalis*). The natural species composition is threatened by non-native species such as daisy fleabane (*Stenactis annua*).

Rétek

A környező rétek általánosan elterjedt fűféléi közül megtalálható itt a franciaperje (*Arrhenatherum elatius*), a csomós ebrl (*Dactylis glomerata*), a réti ecselepázsit (*Alopecurus pratensis*), a kétszikűek közül a közönséges cickafark (*Achillea millefolium*), a réti szegfű (*Dianthus deltoides*), a réti here (*Trifolium pratense*), a nedvesebb részekeken pedig a fekete nádálytő (*Symphytum officinalis*). A természetes állományok fajösszetételét idegen fajok veszélyeztethetik, mint pl. az egynyári seprence (*Stenactis annua*).

KURINECKÁ DUBINA

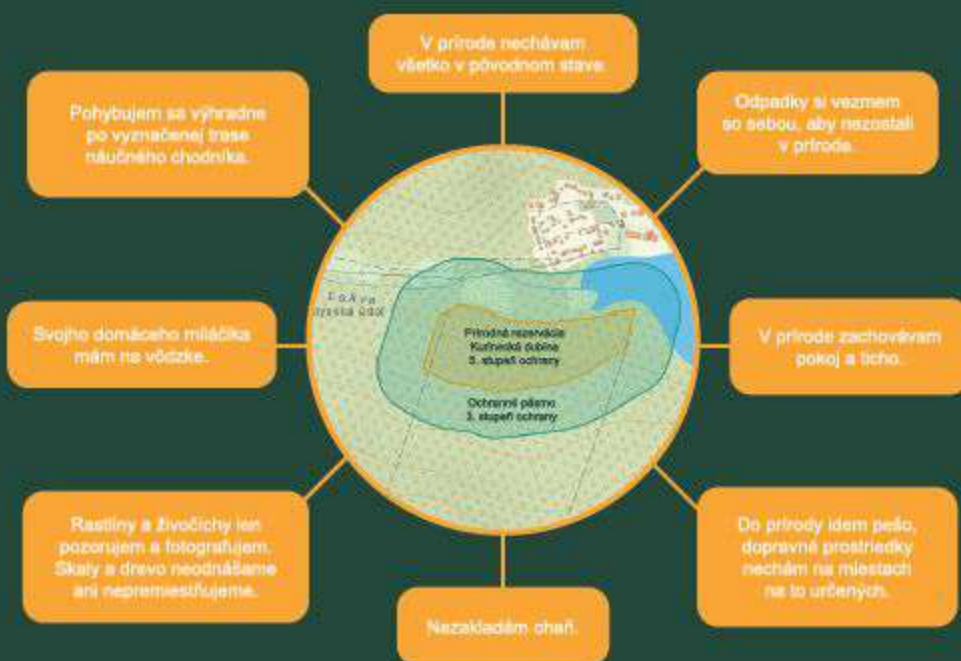
Náučný chodník

04

STANOVIŠTE

Prírodná rezervácia Kurinecká dubina

Milí návštevníci nachádzate sa na náučnom chodníku, ktorý prechádza prírodnou rezerváciou a jej ochranným pásmom, kde platí piaty a tretí stupeň ochrany. Ďakujeme vám, že si vážite a chránite prírodné hodnoty tohto územia a správate sa podľa nasledovných zásad:

Pohľad do rezervácie
– viditeľné dva červené pruhy

Pohľad z rezervácie
– viditeľný jeden červený pruh

Prvé prírodovedecké výskumy v rezervácii v r. 1983 uskutočnili Ján Darola, Alžbeta Cvachová, Juraj Galvánek a Július Burkovský. Hlavnou úlohou prírodnej rezervácie je ponechať územie prirodzeným prírodným procesom, do ktorých nezasahuje človek. Nazývame to bezzásahový režim, a preto je nevyhnutné navštevovať takéto územia výhradne po vyznačených trasách turistických a náučných chodníkov. Aby návštevníci vedeli, že sa nachádzajú v chránenom území, resp. v jeho blízkosti, mali by si všimnúť prítomnosť stĺpového označenie územia, prípadne obvodového značenie na kmeňoch stromov.

Prírodná rezervácia Kurinec bola v roku 1952 vyhlásená zásluhou lesného hospodára a fytogeografa Tibora Blattného. Lokalita mala v čase vyhlásenia charakter pasienkového lesa, označovaného aj ako „panónsky háj“. Predmetom ochrany na ploche 3 ha bol dубový porast s hniezdiskom mandelíka - krakle belasej (*Coracias garrulus*) v počte 5 – 7 párov. Chránené územie prešlo viacerými zmenami: prírodnými a následne úradnými. V roku 1984 sa realizovalo prekategORIZOVANIE na Chránené náležisko Kurinecká dubina a zvýšenie výmery na súčasných 5,96 ha. V roku 1994 prebehlo prekategORIZOVANIE na Národnú prírodnú rezerváciu a v roku 2003 na súčasnú Prírodnú rezerváciu Kurinecká dubina. V území platí 5. stupeň ochrany, pričom predmetom ochrany ostáva starý dубový porast, ako zachovalá ukážka typu nížinných lesov s predpokladmi pre hniezdenie vtáctva a výskyt bezstavovcov.

United Kingdom Nature reserve Kurinecká dubina

Dear visitors, you are on the educational trail that passes through the nature reserve and its protection zone, where the fifth and third degree of protection applies. Thank you for respecting and protecting the natural values of this area and for behaving according to the rules.

The first natural science research in the reserve was carried out in 1983 by Ján Darola, Alžbeta Cvachová, Juraj Galvánek and Július Burkovský. The main task of the nature reserve is to leave the territory with simple natural processes without any human interference. We call it a non-interference regime and therefore it is necessary to visit such areas exclusively along the marked trails. Visitors should notice the presence of signposts placed on poles or perimeter markings on tree trunks. That helps them to recognize that they are in a protected area or in its vicinity.

The Kurinec Nature Reserve was declared in 1952 thanks to the forest manager and phytogeographer Tibor Blattný. At the time of the declaration, the location had the character of a grazing forest, also referred to as a "Pannonian grove". The object of protection on an area of 3 ha was an oak growth with a nesting place of the European roller (*Coracias garrulus*), in the number of 5 – 7 pairs. The protected area has undergone several natural transformations followed by changes to its official status. In 1984, it was recategorized as a Protected Site of Kurinecká dubina increasing the area to the current 5.96 ha. In 1994 it was recategorized into a National Nature Reserve and in 2003 into the current Kurinecká dubina Nature Reserve. The 5th level of protection applies in the area, while the object of protection remains the old oak grove, as a preserved example of the type of lowland forests with conditions for bird nesting and the occurrence of invertebrates.

Hungary Kurinci-tölgyes Természeti Rezervátum

Kedves látogatók, legyenek üdvözölve a Kurinci-tölgyes Természeti Rezervátum és védőövezének tanösvényén. A védett területen ötödik, ill. harmadik védelmi fokozat van érvényben. Köszönjük, hogy tisztelik és védik a hely természeti értékeit és betartják a szabályokat.

A természeti rezervátum fő küldetése a terület természetes folyamatainak biztosítása, emberi beavatkozás nélkül. Látogatása ezért kizárólag a kijelölt tanösvényen vagy turista útvonalon lehetséges. A látogatók tájékozására szolgál a védett terület megjelölése fatörzseken vagy oszlopokon.

Eredetileg a Kurinci Természeti Rezervátumot 1952-ben védelemre jelölték Blattny Tibor erdősz és fitogeográfus javaslata alapján. Ekkor még ligeterdő jellege volt, amelyet egykor legelőnek használtak. A 3 hektáros tölgyes védelme elsősorban az itt fészkelő 5-7 pár szalakóttára (*Coracias garrulus*) irányult. A védett területről történő elvándorlásukat főleg az erdő záródása okozta a cserjeszint felnövekedése után, 1984-ben a védettség az idős tölgyekre korlátozódott, megnevezése pedig Kurinci-tölgyes Védett Leőhely lett 5,96 ha területtel. 1994-ben nemzeti természeti rezervátum, majd 2003-ban természeti rezervátum besorolást kapott, amely jelenleg is érvényes. Területén 5. védelmi fokozat van érvényben, a védelem tárgya pedig az öreg tölgyes, mint síkvidéki erdők maradványa számos ritka gerinces és gerinctelen faj előhelye.

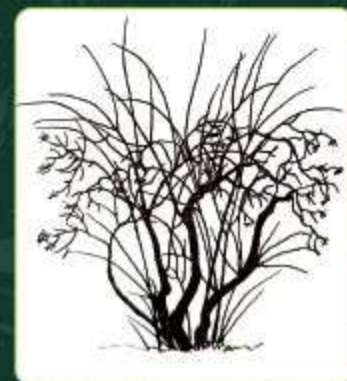
Brehové porasty

Brehové porasty sú tvorené stromami, kríkmi, rastlinami, ktoré rastú na brehoch vodných tokov, plôch a v ich okolí. Ich význam spočíva najmä v tom, že:

- spevňujú brehy vodných tokov, chránia ich pred eróziou a zosuvom pôdy
- sú domovom pre množstvo druhov živočíchov, rastlín, hmyzu vlašucích sa najmä na blízkosť vodného prostredia
- zvyšujú samočistiacu schopnosť toku, filtrujú a čistia vodu, ktorá steká do vodného toku
- poskytujú tieň nad brehom a dnom, a tak zamedzujú prehrievaniu pôdy a vody
- znižujú negatívne účinky vetrov, hlučnosť a prašnosť

Na obrázkoch sú zobrazené kvety, listy, habitus (celkový vzhľad) niekoľkých najtypickejších drevín brehových porastov. Poznáš ich názvy? Pomôžu ti písmenká, ktoré sa nestratili a ostali na svojom mieste.

1. B _ _ A _ _ I _ R _ _

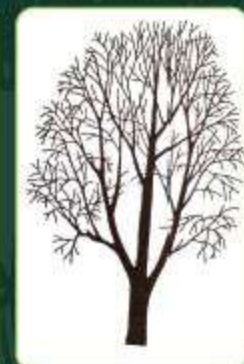
2. J _ _ Š _ _ L _ _ K _ _ Á

3. T _ _ _ L _ _ S _ _ K _ _ Ý

4. _ R _ A _ I E _ _

Stream-bank growth

Stream-bank growth is formed of trees, bushes and plants that grow on the banks of watercourses, water areas and in their surroundings. Their importance mainly lies in the fact that:

- they strengthen the banks of watercourses, protect them from erosion and landslides
- they provide shelter to many species of animals, plants and insects that are mainly connected to the proximity of the water environment
- they increase the self-cleaning ability of the flow, filter and clean the water that flows into the watercourse
- they provide shade over the bank and the bottom of the watercourse and thus prevent soil and water from overheating
- they reduce the negative effects of winds, noise, and dust

The pictures show flowers, leaves, habitus (general appearance) of several most typical wood species of stream-bank growth.

Patakparti növényzet

A vízfolyások parti növényzetét fák, bokrok és más légyszárú növények képezik. Jelentőségük főleg a következőkben rejlik:

- erősítik a vízfolyások partjait, védik az eróziótól és a földcsuszamlástól
- otthont nyújtanak számos más élőlénynek
- fokozzák a vízfolyás öntisztulását, szűrik és tisztítják az átfolyó vizet
- árnyékot képeznek a parton és a mederben, amivel gátolják a víz és a talaj felmelegedését
- csökkentik a szél, a zaj és a por káros hatásait

A képeken néhány jellegzetes vízparti növény virágai, levelei és ágai láthatók.

Správne riešenie: 1. Baza čierna (*Sambucus nigra*), 2. Jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), 3. Topol osikový (*Populus tremula*), 4. Vrba biela (*Salix alba*).

Lesné rastliny (flóra)

Ak pomeviť moje listy medzi prstami, začušíš cesnakovú pikantnú vôňu. Narastem až do výšky 0,8 m. Rada rastiem na slnečných miestach, ale uspokojím sa aj s polotieňom.

Cesnačka lekárka
(*Alliaria petiolata*)

Moje kvety môžu byť ružové, svetlofialové, ale aj biely. Kvitnem v máji. V pazuchách mojich listov vyrastajú zaujímavé fialové alebo čierne rozmnožovacie púčiky.

Zubačka cibufkonosná
(*Dentaria bulbifera*)

Som krásna rastlina, ale celá jedovatá! Ako aj môj názov napovedá, rastiem v tienistých listnatých a ihličnatých lesoch, kde je dostatok vlhkosti.

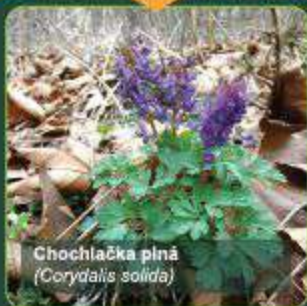
Tóňovka dvojlístá
(*Malanthemum bifolium*)

Kvitnem už skoro na jar. Mojou zaujímavosťou je, že okrem výživových koreňov mám aj koreňové hrúzy, v ktorých sa ukladajú výživné látky, a tak mám dostatok sily vykvitnúť hneď na začiatku vegetačného obdobia.

Blyskáč jarný
(*Ficaria verna*)

Moje kvety sú väčšinou ružovo-fialové, zriedkavejšie biely a kvitnem už v marci. Vyrastám z hrúzy, ktorá je guľatá a píná. Pozor, som prudko jedovatá.

Chochlačka píná
(*Corydalis solida*)

Rastiem na tienistých a vlhkých miestach, na pôdach bohatších na dusík. Nepríjemne zapácham a chuťm, ale v mojich čerstvých listoch sa nachádza množstvo liečivých látok.

Pakost smradľavý
(*Geranium robertianum*)

Na zelených listoch mám bledšie okružie škvrny a tým sa lím od ostatných druhov pľúcnikov. Moje kvety sú zaujímavé, pretože v priebehu času menia farbu, najprv sú ružovo-červenej farby, staršie kvety sú modro-fialové.

Pľúcnik lekársky
(*Pulmonaria obscura*)

Patrim medzi prvé jaré ozdoby vlhkých lúk, lesov a krovín. Z jednej cibulky mi vyrastá len jedna byľ, na ktorej mám viacero kvetov fialovej, zriedka aj bielych farby.

Scilla dvojlístá
(*Scilla bifolia*)

Forest plants (flora)

Garlic mustard (*Alliaria petiolata*) If you crunch my leaves between your fingers, you will smell the garlicky spicy scent. I will grow up to a height of 0.8m. I like to grow in sunny places, but I will also be satisfied with partial shade.

Corailroot bittercress (*Dentaria bulbifera*) My flowers can be pink, light purple, but also white. I bloom in May. In the axils of my leaves grow interesting purple or black reproductive bulbs.

False lily of the valley (*Malanthemum bifolium*) I am a beautiful plant, but whole poisonous! As my name suggests, I grow in shady broad-leaved and needle-leaved forests where there is enough moisture.

Lesser celandine (*Ficaria verna*) I bloom early in spring. In addition to nourishing roots, I also have root nodules in which I store nutrients and thus have enough strength to bloom right at the beginning of the growing season.

Fumewort (*Corydalis solida*) My flowers are mostly pink purple, rarely white, and I bloom already in March. I grow from a nodule that is round and full. Be careful, I am very poisonous.

Herb-Robert (*Geranium robertianum*) I grow in shady and moist places on soils richer in nitrogen. I smell and taste unpleasant, but there are many medicinal substances in my fresh leaves.

Suffolk lungwort (*Pulmonaria obscura*) I have paler round spots on the green leaves and that makes me different from other types of lungwort. My flowers are interesting because they change color over time, first they are rose-red, older flowers are blue purple.

Alpine squill (*Scilla bifolia*) I belong to the first spring decorations of wet meadows, forests, and bushes. Only one stem grows from one bulb, on which I have several purple, rarely white flowers.

Az erdő növényvilága (flóra)

Kányasszombor (*Alliaria petiolata*) Ha leveleimet az ujjam között szétmorzsolod, fohagyamallatot érzékelhetsz. 0,8 m magasra is megnőhetek. Szeretem a napos helyeket, de a féltényékkal is megelégszem.

Hagymás fogasír (*Dentaria bulbifera*) Virágaim rózsaszínűek, világos lilák vagy fehérek is lehetnek. Májusban virágzom. Leveleim hónaljában érdekes illa vagy fekete sarjgumócokká találhatók.

Kételevelő árnýékvirág (*Malanthemum bifolium*) Szép növény vagyok, de mindenem mérgező! Ahogy nevem is elárulja, árnyékos lombos vagy tűlevelű erdőkben érzem jól magam, ahol megfelelő nedvességet találok.

Sáltároglyárka (*Ficaria verna*) Már koratavasszal virágzom. Érdekesesség, hogy ételtő gyökereim mellett még földalati gumókkal is rendelkezem, amelyekbe tápanyagokat raktározok, hogy már a vegetáció időszak kezdetén kibonthassam virágaimat.

Ujjas keltike (*Corydalis solida*) Már márciusban virágzom, ezek jevérezt illés-rózsaszínűek, inkább fehérnek. Gómba alakú toll gumóból sarjodok ki. Vigyázat, erősen mérgező vagyok.

Nehézságú golyaorr (*Geranium robertianum*) Az árnyas és nedves helyeket kedvelem, ahol nitrogénben dús talajt találok. Szagom és ízem kellemetlen, de friss leveleimben egész sor gyógyító anyag rejlik.

Zöldlevelű tüdőfű (*Pulmonaria obscura*) Zöld leveleimen halvány karok foltok találhatók, amelyek a többi tüdőfűtől különböztetik meg. Virágaim érdekesek, mivel idővel változtatják színüket, eleinte pirosas rózsaszínűek, az idősebb virágok kékese-lilák.

Kételevelő csillagvirág (*Scilla bifolia*) A nedves rétek, bokrok vagy erdők első tavaszi díszei közé tartozom. Egyetlen hagymából csak egy szár nő ki, amelyen több illa, ritkábban fehér virág található.

KURINECKÁ DUBINA

Náučný chodník

06

STANOVIŠTE

Pasienkové lesy

Predstava človeka o tom ako vyzerala Európa pred príchodom ľudí je, že takmer na celom území bol hustý a nepreniknuteľný les. V skutočnosti sa tu však rozprestierali studené tundry s roztrúsenou krovinnou vegetáciou a zakrpatenými stromami.

Vplyvom príchodu človeka do Európy, zvyšovaním jeho populácie, rozvojom pastierstva a poľnohospodárstva sa dostávali pôvodné veľké byľinožravce (4.) aj s ich predátormi do konfliktu s ľudskou spoločnosťou. Pod stúpajúcim tlakom človeka niektoré z pôvodných byľinožravých druhov dokonca vyhynuli (pratur, tarpan), zatiaľ čo niektorým sa podarilo prežiť v odľahlých častiach Európy. Domestikované pasúce sa zvieratá (krava, koza, ovca, prasa, kôň), ktoré prišli s človekom, nahradili vplyv chýbajúcich veľkých pôvodných byľinožravcov, a tak pokračovali v zachovaní otvorenej krajiny.

Pre človeka a jeho pasúce sa zvieratá boli v minulosti pasienkové a svetlé lesy (2.) veľmi dôležité. Boli zdrojom nielen jeho obživy, ale aj liečivých a úžitkových látok, poskytovali mu materiál a suroviny pre každodenný život, boli inšpiráciou pre jeho kultúru a tradície. Na druhej strane boli domovom pre veľké množstvo rastlinných a živočíšnych druhov naviazaných na špecifické prírodné podmienky týchto biotopov. Po nástupe intenzifikácie lesného hospodárstva, kolektívizácie a následnej intenzifikácie poľnohospodárstva dochádzalo k postupnému zániku pasienkových lesov (3.). Ich fragmenty, ktoré ostali zachované, si zaslúžia náš záujem a ochranu. Nenechajme ich opustené bez spásania alebo vhodného obhospodarovania zarásť lesom! Nie je to správne riešenie pretože tak strácame jeden z druhovo najbohatších biotopov a veľkú časť našej histórie.

Na stanovišti sa v minulosti nachádzal pasienkový les, ktorého prítomnosť prezrádzajú už len dožívajúce staré košaté duby (1.).

1. Fotografia Jana Darolu z roku 1964 zobrazuje staré duby letné rastúce v Kurineckej dubine.

Grassland forests

Man's vision of what Europe looked like before the arrival of humans is that there was a dense and impenetrable forest on almost the entire territory. However, in reality cold tundra spread out here with scattered bushy vegetation and stunted trees.

Due to the impact of the arrival of humans in Europe, the increase of their population, the development of shepherding and agriculture, the original large herbivores (4.) and their predators came into conflict with human society. Under increasing human pressure, some of the original herbivorous species even became extinct (aurochs, tarpan) but some managed to survive in remote parts of Europe. Domesticated grazing animals (cow, goat, sheep, pig, horse) accompanying humans replaced the impact of the missing large native herbivores and thus continued to preserve the open landscape.

In the past, grazing and light forests (2.) were very important for humans and their grazing animals. They were the source not only of their sustenance, but also of medicinal and useful substances. They provided them with material and raw materials for everyday life. They were an inspiration for their culture and traditions, and also home to a large number of plant and animal species linked to the specific natural conditions of these biotopes. With the onset of intensification of forestry, collectivization and subsequent intensification of agriculture, grazing forests gradually disappeared (3.). Their fragments that have been preserved deserve our interest and protection. Let's not leave them abandoned without grazing or appropriate management growing into a forest! It is not the right solution, because in this way we are losing one of the most species-rich habitats and a large part of our history.

In the past, in this position, there was a grazing forest, the presence of which is revealed only by the surviving old bristly oaks (1.).

2. Historický vzhľad územia pred stavbou vodnej nádrže.

3. Aktuálny vzhľad územia po stavbe vodnej nádrže.

4. Veľké byľinožravce Európy v minulosti. Zdroj: DeviantArt, 2023, <https://www.deviantart.com/pachyomis>

Legelőerdő

Az európai ember megjelenése kezdetén környékünket hideg éghajlati tundrák képezték gyér bokros-fás növényzettel. A legeltetés, mezőgazdasági művelés és vadászat nyomán a nagytestű növényevők és ragadozók állandó konfliktusba kerültek az emberi társadalommal.

Több faj kihalt (őstulok, vadló), mások Európa féltreeső részein maradtak meg. Az ember által legeltetett háziállatok (szarvasmarha, kecske, juh, sertés, ló) pótolták az eredeti nagytestű növényevők hatását (4.) a természetre, ezért fennmaradhatott a táj nyílt jellege.

Az ember és az általa legeltetett háziállatok számára a nyílt erdők (2.) igen fontos szerepet töltek be. Nemcsak táplálékforrásként szolgáltak, de gyógy- és más hasznó növényeket, a mindennapi élethez pedig nyersanyagot nyújtottak, sőt inspirációként hatottak kultúrájuk és hagyományaik fenntartásához. Később, az erdő-és mezőgazdaság hatékonyságának növelése, a kollektívizálás a legelőerdők fokozatos eltűnéséhez vezetett (3.). Maradványaik azonban történelmünk részét képezik, gazdag rovarállományának, valamint madárvilágának köszönhetően pedig még napjainkban is értékesek, ezért megérdemlik kiemelt figyelmünket és a szigorú védelmet.

Egykor itt legelőerdő terült el, amelyre napjainkban már csak a hatalmas tölgyek emlékeztetnek (1.).

Živočíchy (fauna)

Som najväčším stredoeurópskym chrobákom, moje larvy sa vyvíjajú v prachnivom dreve starých stromov. Samček má na rozdiel od mňa výrazné hruzdle, ktoré využíva pri zápasoch o mäso, ale pre protilivka nie sú nebezpečné.

Roháč veľký
(*Lucanus cervus*)

V súčasnosti som pomerne hojnou vážkou, v letných mesiacoch lietam často pri stojatých vodách. Svoje vajíčka kladám počas letu do vody. Som predátor, žijem sa muchami, komármi a iným drobnejším hmyzom.

Vážka plochá
(*Libellula depressa*)

Žijem sa mravcami, chrobákmi, pavóčkami, mšonôžkami, slimákmi a dážďovkami. Párim sa skoro na jar už v marci alebo začiatkom apríla. Vývoj žubrenky na žabu trvá 2 - 3 mesiace. Zimujem na suchej zemi, často aj v dierach hľodavcov.

Ropucha bradávičnatá
(*Bufo bufo*)

Mojou potravou je hmyz, mákkyše, často aj dážďovky. Často zahyniem na cestách pod kolesami áut, najmä po teplejších dažďoch, keď dážďovky hore vybiehajú na ostatkové časty. Budem vďačný, ak mi ponecháte vo svojej záhrade kôpky listia a hnojok, ktoré mi budú v zime slúžiť ako úkryt.

Jež východoeurópsky
(*Ermineus roumanicus*)

Som malý, jedenást centimetrový, nenápadný vtáčik s veľmi typickým hlasom (píp-píp). Dokážem sa trepotavo vznášať nad zemou. Staviam si guľovité hniezdo nízko nad zemou. Som stahovavý a zo zimovísk priletám ako jeden z prvých už v marci.

Kolbiarík čipčavý
(*Phylloscopus collybita*)

Hniezdim v dutinách a potodutinách stromov, na medzozelených vajíčkach sedíme obaja rodičia. Ak nie je dostatok hniezdnych dutín vhodných na výchovu mláďat, zväčšame tvrdý sčob s inými záujemcami.

Muchárik bielo krký
(*Ficedula albicollis*)

Žijem sa hmyzom, ktorý hľadám pod kôrou stromov alebo v ich trhlínach. Hniezdnu dutinu si vydrabávam do kmeňa drevín sám. Obývam listnaté a zmiešané lesy od nížin do stredných poloh, v zime ma môžete spozorovať aj v parkoch a záhradách.

Ďateľ prostredný
(*Dendrocopos medius*)

Žijem sa drobnými zemiňmi hľodavcami, cicavcami do veľkosti veveričky, ale aj hmyzom a obojživelníkmi. Hniezdim v dutinách starých, často už mŕtvych stromov.

Sova dlhochvostá
(*Strix uralensis*)

Animals (fauna)

Stag beetle (*Lucanus cervus*) I am the largest Central European beetle; my larvae develop in the dusty wood of old trees. Unlike me, the male has distinctive mandibles, which he uses in fights for me, but they are not dangerous for the opponent.

Broad-bodied chaser dragonfly (*Libellula depressa*) Currently, I am a relatively abundant dragonfly, in the summer months I often fly near standing water. I lay my eggs in the water during the flight. I am a predator. I feed on flies, mosquitoes, and other smaller insects.

Common Toad (*Bufo bufo*) I feed on ants, beetles, spiders, millipedes, snails, earthworms. I copulate early in the spring, already in March or early April. The transformation of a tadpole into a frog takes 2 - 3 months. I winter on dry land, often in rodent holes.

Northern white-breasted hedgehog (*Ermineus roumanicus*) My food is insects, mollusks, often also earthworms. I often die on the roads under the wheels of cars, especially after warm rains, when earthworms climb in abundance onto asphalt roads. I will be grateful if you leave piles of leaves and twigs in your garden which will serve as my shelter in winter.

Common chiffchaff (*Phylloscopus collybita*) I am a small, eleven-centimeter, inconspicuous bird with a very typical singing voice (chiff-chaff). I can float and flutter above the ground. I build a spherical nest low over the ground. I am a migratory bird and I arrive from the wintering grounds as one of the first in March.

Collared flycatcher (*Ficedula albicollis*) I nest in cavities and semi-cavities of trees where both my parents sit on blue-green eggs. If there are not enough nest cavities suitable for raising our baby birds, we fight a tough battle with other competitors.

Middle spotted woodpecker (*Dendrocopos medius*) I feed on insects that I look for under the bark of trees or in their cracks. I dig the nest cavity in the tree trunk all by myself. I live in broad-leaved and mixed forests from the lowlands to the midlands, in winter you can also spot me in parks and gardens.

Ural owl (*Strix uralensis*) I feed on small ground rodents, mammals up to squirrel-sized, but also insects and

Állatvilág (fauna)

Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) Közép-Európában én vagyok a legnagyobb bogár. Lárváim őreg fák korhadó belsejében fejlődnek. A hím – tölem eltérően – jókora „agancszerű képződményekkel” (alkapcsok-kal) rendelkezik, amelyeket az értém folyó harcokban használ, az ellenfele azonban nem jelentenek különösebb veszélyt.

Léposhasú acsa (*Libellula depressa*) A nyári hónapokban gyakran fordulok meg állóvizek környékén. Pelémet repülés közben rakom a vízbe. Ragadozó vagyok, legyekkel, szúnyogokkal, apró rovarokkal táplálkozom.

Barna varangy (*Bufo bufo*) Eledelemet hangyák, bogarak, pókok, ikerszelvényesek, csigák, gliszták képezik. Párzasi időm már márciusban vagy április elején elkezdődik. A potókból ebihalak fejlődnek ki, amelyek 2 - 3 hónap múlva válnak békákká. A telet szárazföldön, gyakran rágcsálók üregében vészelem át.

Kéltű sün (*Ermineus roumanicus*) Táplálékomul rovarok, puhatestűek, gliszták szolgálnak. Sajnos gyakran végre az utakon autók kerekai alatt, amikor a meleg esők után a gliszták után a forgalmas aszfaltos utakra megyek ki. Megköszönöm, ha kertükben levelekből, ágakból rakást hagyjának, amelyek alatt áttelelhetnek.

Csípőscsap (*Phylloscopus collybita*) Ka, tízenegy centiméteres, kevésbé feltűnő madárka vagyok. Csípő-csap hangom azonban jellegzetes. Szárnyaim csapódásával képes vagyok a föld feletti labogni. Gómba alakú fészkeket alacsonyán a föld felett rakom. Télen elvándorlok, de már márciusban az esők között térek vissza.

Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) Fészkeket fák üregéibe rakom. Kékeszöld tojásaimon páronnal mindketten kotlunk. Ha kevés fészkelésre alkalmas üreg találunk, egy-egy odút kemény küzdelem folytatunk.

Közép fakopénca (*Dendrocopos medius*) Rovarokkal táplálkozom, amelyeket a fakéreg alatt vagy repedésekben találok. Fészkelési odúmat a fatörzsekben magam vájom ki, főleg lombos vagy elegyes erdőkben a síkvölgyektől a középhegységekig. Télen gyakran vagyok látható parkokban és kertekben is.

Urál bagoly (*Strix uralensis*) Az én állapotom főleg apró rágcsálók vagy kisméretűs képezik, de nem vetem meg a rovarokat és a kétéltűeket sem. Fészkeket öreg vagy elhalt fák üregéibe rakom.

Lesné dreviny

Duby letné a hraby obyčajné tvoria základ drevinového zloženia lesa v tomto území. Dopĺňajú ho ďalšie dreviny a kroviny ako napríklad javor poľný, dub cerový, lipa malolistá, lieska obyčajná, jelša lepkavá, javor tatársky, brest hrabolistý, dub zimný, hloh, svib krvavý, topol osikový, jaseň štíhly, baza čierna, kalina obyčajná a aj nepôvodný agát biely alebo dub červený. Lesné dreviny spolu s lesnými druhmi

rastlín, húb a živočíchov vytvárajú lesný ekosystém, v ktorom existuje zložitá sieť vzájomných vzťahov.

V slovenských názvoch lesných drevín úradoval nezbedný škriatok a pomiešal písmenká. Vieš, aké sú ich správne názvy?

1. Let dubný (*Quercus robur*)

2. Obyčaj hrabný (*Carpinus betulus*)

3. Jar poľovný (*Acer campestre*)

4. Rov cedubý (*Quercus cerris*)

Forest wood species

English oaks (*Quercus robur*) and European hornbeams (*Carpinus betulus*) form the basis of the wood composition of the forest in this area. It is complemented by other tree species and shrubs such as: field maple (*Acer campestre*), Turkey oak (*Quercus cerris*), small-leaved linden, common hazel, common alder, amur maple, sessile oak, English hawthorn, bloody dogwood, common aspen, European ash, black elder, guelder rose, and non-native black locust or red oak. Forest tree species together with forest plant species, fungi and animals create a forest ecosystem in which there is a complex network of interrelationships.

Erdei fák

A rezervátum faállományát elsősorban a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) és a közönséges gyertyán (*Carpinus betulus*) képezi. Hozzájuk társul a mezei juhar (*Acer campestre*), a csertölgy (*Quercus cerris*), a kislevelű hárs, a közönséges mogyoró, az enyves éger, a tatár juhar, a mezei szil, a kocsánytalan tölgy, különféle galagonyák, veresgyűrű som, rezgő nyár, magas kőris, fekete bodza, kányabangita, valamint a tájidegen fehér akác és a vörös tölgy. Az erdei fafajok az erdei növényvilággal, gombákkal és az állatvilággal együtt erdei ökoszisztémát képeznek a kölcsönös kapcsolatok bonyolult hálózatával.

Správa rezervátu: 1. Dub letný (*Quercus robur*), 2. Hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), 3. Javor poľný (*Acer campestre*), 4. Dub cerový (*Quercus cerris*)

KURINECKÁ DUBINA

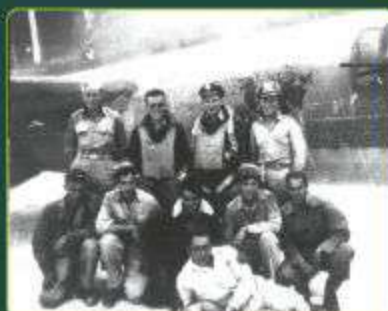
Náučný chodník

09

STANOVIŠTE

Pád bombardéra na Kurinci

Lesy okolia Kurineckej dubiny boli v roku 1944 svedkom dramatickej udalosti. Počas II. svetovej vojny, 20. augusta 1944, sa tu zrútil americký bombardér, prezývaný aj „Lietajúca pevnosť.“ Rimavská Sobota a jej okolie boli v tom čase pripojené k Maďarsku. V nedeľu, na sviatok Sv. Štefana, vzlietla zo základne Amendola v Taliansku letka 28 ťažkých bombardérov. Ich úlohou bolo bombardovať továrňu na výrobu syntetických olejov a valivých ložísk v Czechowciach pri Osvienčime (v Poľsku). Jedno z lietadiel, bombardér B-17 menom „Silver Streak“ a číslom 42-102908, bolo zasiahnuté protiletadlovou paľbou, následkom čoho jeden z jeho štyroch motorov zostal nefunkčný. Bombardér začal zaostávať za formáciou. Ostatné bombardéry spomalili, ale nepomáhali to. Poškodený stroj zostal osamotený. V tom okamihu sa na neho vrhli dva nepriateľské stíhacie lietadlá. Poranili dvoch členov posádky a úplne vyradili ďalší motor. Nad oblasťou Lučenca už poručík Robert N. Lambert nedokázal udržať stroj vo vzduchu a vydal rozkaz na opustenie lietadla. To už potom iba pozvoľna dokázalo nad oblasť Kurinca, kde sa napokon zrútilo. Podľa svedkov bolo dym vidieť zo širokého okolia. Maďarskí žandári obsadili celý priestor a chránili ho pred zvedavcami, ktorí odnášali z trosiek lietadla všetko, čo sa dalo. Miesto zrútenia vyzeralo ako bojisko, všade boli trosky lietadla a polámané stromy. Samozrejme, za ten čas miesto dopadu už zarástlo, no ešte pred niekoľkými rokmi sa tu našla klapka z motora zrúteného lietadla.

Z výsledkov vyšetrovania, ktoré prebehlo po oslobodení vyplýva, že zajatí letci boli kruto týraní. Maďarskí dozorcovia ich celú noc bili a ráno jeden zo zajatcov musel pouprať schodisko, steny a dlažky, ktoré boli celé od krvi. Ranených a dobitých amerických letcov potom hodili na betónovú podlahu, kde strávili celý deň a ďalšiu noc.

Ilustračná fotografia bombardéra B-17 „Lietajúca pevnosť“ v akcii / Illustrative photo of a B-17 bomber „Flying Fortress“ in action / A. B. 17 G, „repülő erőd“ sikló közben – illusztrációs foto.

Nájdenná klapka z motora zrúteného bombardéra. / Flap found from the crashed bomber's engine. / A lezuhant bombázó motorjának csappantyúja
Zdroj: Kaššák, P., 2023, <http://arwarski.blogspot.com/>

Okrem poručíka Roberta N. Lamberta boli na palube lietadla ešte poručíci Thomas M. Wilson, Don M. Facer a Kenneth D. Erickson, seržanti James I. Lang, Robert T. Larson, James R. Kirk, Joseph Nargiso ml., Raimond E. Flood a Charles Robinson. Väčšina členovia posádky zoskok prežili. Po zadržaní boli v obci Balassagyarmat podrobení tvrdému výsluchu. Potom ich premiestnili do Miškovca a po mesiaci do Budapešti, odkiaľ putovali do nemeckého zajateckého tábora Stallag 7, určeného pre spojeneckých zajatcov. Tam boli do konca vojny a po oslobodení sa všetci šťastne vrátili domov.

Fotografia Tamása Daniša z roku 1944 zobrazuje miesto dopadu amerického bombardéra v lese na Kurinci. / Photo by Tamás Daniš from the crash site of the American bomber in the forest at Kurinec from 1944. / A Kurinci-erdőben 1944-ben lezuhalt amerikai bombázó roncsai. Daniš Tamás fényképe.

Predpokladaný vzhľad Boeingu B-17G-60-BO Flying Fortress serial No. 42-102908

Zdroj: Kaššák, P., 2023

The fall of the American bomber on Kurinec

In 1944, the forests around Kurinecká Dubina witnessed a dramatic event. During the Second World War, on August 20, 1944, an American bomber, also nicknamed the "Flying Fortress," crashed here. Rimavská Sobota and its surroundings were at that time temporarily annexed by Hungary. On Sunday, on the feast of St. Stephen, a squadron of 28 heavy bombers took off from the Amendola base in Italy. Their task was to bomb a factory producing synthetic oils and antifriction bearings in Czechowice near Auschwitz (in Poland). One of the planes, a B-17 bomber named "Silver Streak" with the number 42-102908, was hit by anti-aircraft fire, knocking out one of its four engines. The bomber began to fall behind the formation. The other bombers slowed down, but it didn't help. The damaged machine was left alone. At that moment, two enemy fighter planes swooped down on him. They injured two crew members and completely knocked out another engine. Over the area of Lučenec, Lieutenant Commander Robert N. Lambert could no longer keep the machine in the air and gave the order to abandon the plane. After that, it only slowly glided down over the area of Kurinec, where it finally collapsed. According to witnesses, smoke could be seen from a wide area. Hungarian gendarmes occupied the entire area and protected it from the onlookers, who were taking everything they could from the wreckage of the plane. The crash site looked like a battlefield, with wreckage and broken trees everywhere. Of course, meantime the impact site has grown over, but a flap from the crashed plane's engine was found here a few years ago.

In addition to Lt. Robert N. Lambert, on board the aircraft were Lts. Thomas M. Wilson, Don M. Facer and Kenneth D. Erickson, Sergeants James I. Lang, Robert T. Larson, James R. Kirk, Joseph Nargiso Jr., Raimond E. Flood and Charles Robinson. All crew members survived the jump. After being detained in the village of Balassagyarmat they were subjected to harsh interrogation. Then they were transferred to Miškovec and one month later to Budapest, from where they travelled to the German prison camp Stallag 7, assigned for allied prisoners. They were there until the end of the war, and after liberation they all returned home happily.

From the results of the investigation that took place after the liberation, it follows that the captured airmen were cruelly tortured. The Hungarian guards beat them all night, and in the morning one of the prisoners had to clean the staircase, walls, and floors, which were covered in blood. The wounded and battered American airmen were then thrown onto the concrete floor, where they spent the whole day and the next night.

Amerikai bombázó roncsai Kurincon

A Kurinci-tölgyes környéki erdők 1944-ben drámai esemény tanúi voltak. A második világháború alatt, 1944 augusztus 20-án ide zuhant le egy „repülő erődnek” nevezett amerikai bombázó. Rimaszombat és környéke akkor Magyarországhoz tartozott. Szent István ünnepén, vasárnap, az olaszországi Amendola légitámaszpontonról 28 nehézbombázó szállt fel, hogy a lengyelországi Czechowce szintetikus olajgyárat bombázza. Az egyik B-17-es bombázót azonban légelhárító találat érte, amely következtében a gép négy motorjából az egyik meghibásodott. A köteléktől elmaradt gép mellé rövidesen két ellenséges szállt fel, amelyek a legénység két tagját megsebesítettek, a gép másik motorját pedig kilőtték. Losonc felett a bombázó már képtelen volt tovább repülni, ezért Robert N. Lambert hadnagy parancsot adott a katapultálásra, a gép pedig szabadon ereszkedni kezdett és végül a kurinci erdőbe zuhant. A füstöt még a széles környékről is észlelni lehetett. Sokan kimentek és a roncsokat kezdték szétfordítani, majd a csendőrség lezárta a területet. A zuhanás helye egy harctérhez hasonlított letarolt fákkal, mára azonban már teljesen benőtte az erdő. Néhány éve találtak még itt egy csappantyút a gép motorjából.

A tífűs legénység átélte az ejtőernyős ugrást. Elfogásuk után Balassagyarmatra, Miskolcra és Budapestre szállították őket kihallgatásra, majd a németországi Stallag 7 fogolytáborba, ahonnan a háború befejezését követően hazautaztak.

A felszabadulás után lezajlott nyomozás eredményeiből kiténik, hogy az elfogott repülősokeket kegyetlenül megkínózták. Az érk egész éjjel verték őket, reggel pedig az egyik fogolynak ki kellett takarítani a lépcsőházat, a falakat és a padlót, melyeket vér borított. A sebesült és megtépázott amerikai repülősokeket ezután a betonpadlóra dobták, ahol az egész napot és a következő éjszakát töltötték.

KURINECKÁ DUBINA

Náučný chodník

10

STANOVIŠTE

Klimatická kríza a invázne rastliny

Klimatická kríza nie je problém súvisiaci len s Antarktídou, ľadovcami, oceánmi, ostrovnými štátmi a prímorskými oblasťami. Ide o globálny jav týkajúci sa každého jedného človeka žijúceho kdekoľvek na svete. Pravdepodobne ste si už aj vy všimli prebiehajúce zmeny v našej krajine, napríklad menej snehových zrážok, ako ste ich zažili v detstve, menej dažďových zrážok počas roka, vysychajúce vodné toky a pramene počas horúceho letného obdobia, znižovanie úrody v záhradách a na poliach, výskyt nových nepoznaných druhov hmyzu, či iných živočíchov a rastlín, ktoré sa správajú invázne.

Jedným z vážnych dôsledkov klimatických zmien je aj šírenie inváznych druhov rastlín a živočíchov. **Invázne rastliny** sú nepôvodné (cudzokrajné) druhy rastlín, ktoré rýchlo osídľujú stále väčšie plochy životného prostredia na Slovensku. Okrem klimatických zmien je za týmto problémom aj intenzívna migrácia ľudí, ktorí cudzokrajné druhy zavliekli na Slovensko z rôznych krajín sveta nechtiac, alebo zámerné ako okrasné či úžitkové rastliny. Vytlačujú pôvodné druhy rastlín a zapríčiňujú rozsiahle zmeny v druhovom zložení celých ekosystémov, niektoré vyvolávajú alergické ochorenia, prípadne poškodzujú stavby alebo znehodnocujú pozemky. Uvádzame príklady inváznych rastlín (fotografie pod textom), s ktorými sa najčastejšie môžete v našom regióne stretnúť.

Šíreniu inváznych rastlín je najvhodnejšie predchádzať, teda overiť si ich pôvod a správanie sa v našich podmienkach, nevysádzať neznáme druhy, pretože ich následné odstraňovanie z prírody, ale aj mestského prostredia je časovo aj finančne nákladné.

Ako jednotlivci máme silu pomôcť zmierniť ekologickú stopu na našej planéte, napríklad šetriťme vodou, energiami, materiálmi, recyklujeme, obmedzíme spotrebu, kompostujeme, využívaťme hromadnú dopravu, bicykel, chôdzu namiesto auta, uprednostňujeme lokálne vypěstované potraviny a lokálne vyrobené výrobky, robíme environmentálnu osvetu vo svojom okolí, nebudme hluchí a slepi k problémom životného prostredia.

Zlatobýľ obrovská
(*Solidago gigantea*)

Pelesť žltá
(*Ailanthus altissima*)

Pohánkovec japonský v jesennom období
(*Fallopia japonica*)

Pohánkovec japonský - kvet
(*Fallopia japonica*)

Glajovka americká - kvet
(*Asclepias syriaca*)

Glajovka americká - plod so semenami
(*Asclepias syriaca*)

Americká pamotlá - kvet
(*Ambrosia artemisiifolia*)

Americká pamotlá - habitus (celkový výhľad)
(*Ambrosia artemisiifolia*)

Matýkavka žltá - kvet
(*Impatiens glandulifera*)

Manitoba žltá - habitus (celkový výhľad)
(*Negundo glauca*)

Javorovec jaseňoliaty - kvet
(*Negundo aceroides*)

Javorovec jaseňoliaty - habitus (celkový výhľad)
(*Negundo aceroides*)

Climate crisis and invasive plants

The climate crisis is not just a problem related to Antarctica, glaciers, oceans, island states and coastal areas. It is a global phenomenon, concerning every single person living anywhere in the world. You have probably already noticed the ongoing changes in our country, such as less snowfall than you experienced in your childhood, less rain throughout the year, drying up of watercourses and springs during the hot summer season, reduction of crops in gardens and fields, appearance of new unknown species of insects or other animals and plants behaving in an invasive manner.

One of the serious consequences of climate change is the spread of **invasive species** of plants and animals. Invasive plants are non-native (foreign) species of plants that are rapidly colonizing ever-larger areas of the environment in Slovakia. In addition to climate change, this problem is also caused by the intensive migration of people who bring non-native species to Slovakia from various countries of the world either unintentionally or intentionally as ornamental or useful plants. They displace the original species of plants and cause extensive changes in the species composition of entire ecosystems, some cause allergic diseases, or damage buildings, devalue soil and ground. We present here examples of invasive plants that you can most often encounter in this region: giant goldenrod (*Solidago gigantea*), varnish tree (*Ailanthus altissima*), common ragweed (*Ambrosia artemisiifolia*), Virginia silkweed (*Asclepias syriaca*), Japanese knotweed (*Fallopia japonica*), Himalayan balsam (*Impatiens glandulifera*), Manitoba maple (*Negundo aceroides*).

It is best to prevent the spread of invasive plants, that means to verify their origin and behavior in our conditions, not to plant unknown species, because their subsequent removal from nature, but also from the urban environment, is costly in terms of time and money.

As individuals, we also have the power to help reduce the ecological footprint on our planet, for example, we can save water, energy, materials, recycle, limit consumption, compost, use mass transport, bicycle, walk instead of driving a car, prioritize locally grown food and locally produced products, spread environmental awareness where we live. Let's not be deaf and blind to environmental problems.

Klimaváltozások és az özönnövények

A klímaváltozás nemcsak az Antarktisz, a gleccsereket, az óceánokat és a tengerpartok területét érinti, hanem az egész emberiséget. Már nálunk is érzékelhetők egyes globális változások, az egyre kevesebb hó, az évi csapadékatlag csökkenése, a kiszáradt források és patakmedrek a meleg nyári hónapokban, a kertek és termőföldek alacsonyabb terméshozama vagy az eddig ismeretlen rovarok és invázív növények megjelenése.

Eppen az **invázív növény-és állatfajok** előretörése jelenti az utóbbi évek egyik nagy kihívását. Ezek idegen fajok, amelyek aránylag rövid idő alatt környezetünk egyre nagyobb területeit foglalják el. Ennek oka nemcsak a klímaváltozás, hanem az emberek gyakoribb vándorlása, utazása, akik ezeket akaratlanul vagy pedig dísznövényként, haszonnövényként behurcolják Szlovákiába a világ minden sarkából. Itt aztán ezek a fajok elnyomják az eredeti fajokat és az ökoszisztémák széleskörű változását vonják maguk után. Több faj allergiás tüneteket válthat ki, vagy épületek, telkek növényállományát szorítják ki. Példaként bemutatunk néhány invázív növényt, amelyekkel leggyakrabban találkozhatunk régióinkban: Magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), Mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), Ürömlévelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), Selyemkóró (*Asclepias syriaca*), Ártéri japánkésérű (*Fallopia japonica*), Bibor nébáncsvirág (*Impatiens glandulifera*), Kőrislevelű juhar (*Negundo aceroides*).

Az invázív növények terjedése megelőzhető/lassítható, ha meggyőződünk a beszerzett növényfajok eredetéről, ismeretlen fajokat nem ültetünk ki, mert visszaszorítása a területől már nehéz és gondot okoz.

Egyénileg is tehetünk ökológiai lábnyomunk enyhítéséért, ha spórolunk az ivóvízzel, energiával, újrahasznosítunk, gépkocsink helyett tömegközlekedést, kerékpárt használunk vagy gyalog indulunk útnak, korlátozzuk a fogyasztás mértékét, előnybe helyezzük a helyi termékeket, környezeti nevelést végzünk, környezetünk problémáit nem hagyjuk figyelmen kívül.

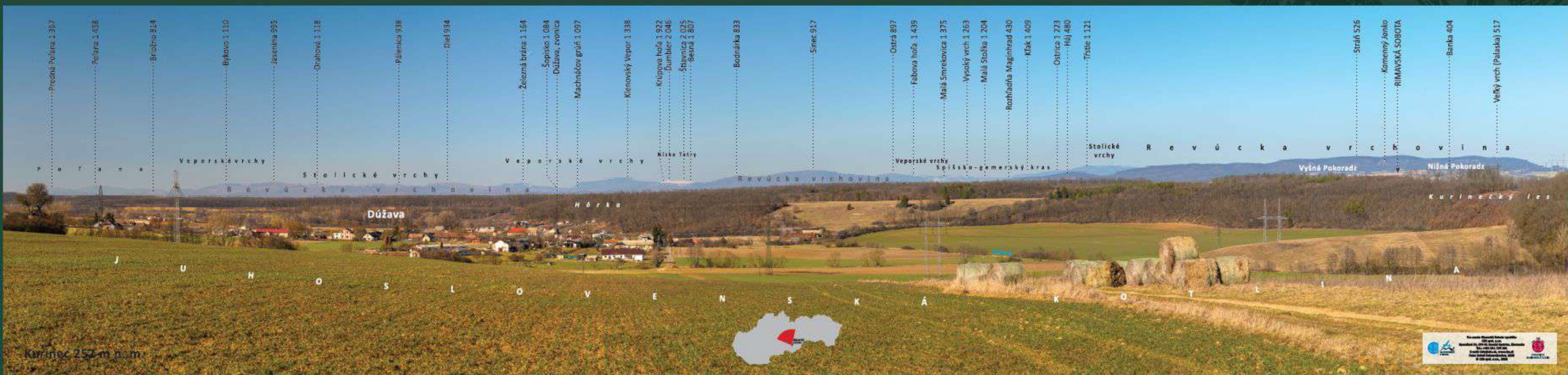

KURINECKÁ DUBINA

Náučný chodník

Panoráma

Pred nami (na ornej pôde) sa nachádza stredná riečna terasa zo studeného obdobia štvrtohôr (pleistocénu), za ktorou je dolina potoka Ľukva. Na ľavej strane sa rozprestierajú stredné a nízke terasy Rimavy. V pozadí na pravej strane sa tiahnu vulkanické výbežky Pokoradzskej tabule Revúckej vrchoviny. Vzdadu, na horizonte vidieť vrchy Slovenského rudohoria s pozostatkom andezitového lávového výlevu Vepora.

In front of us (on arable soil) there is a middle river terrace from the cold post-Tertiary period (Pleistocene), behind which is the valley of the Ľukva stream. On the left side, the medium and low terraces of Rimava river spread out. In the background on the right side stretch the volcanic outcrops of the Pokoradz board of the Revúcka highlands. Behind, on the horizon, you can see the hills of the Slovak Ore Mountains with the remains of the andesite lava flow of Vepor.

Előttünk, a szántóföldön a negyedidőszak hideg periódusának középső folyóvízi terasza terül el, amely mögött a Lyukva-patak folyik. A másik parton, balra a Rima középső és alsó teraszai húzódnak. A háttérben, jobb oldalon a Rőcei-hegység déli részét képező Pokoragyí-tábla vulkáni képződményei láthatók. A hátsó részen, a látóhatáron a Szépes-Gömöri-érchegységéből a Vepor egykori andezit lávafolyama emelkedik ki.

NÁUČNÝ CHODNÍK KURINECKÁ DUBINA

Informačné panely poskytnuté a ich zverejnenie
odsúhlasené Mestským úradom Rimavská Sobota
12. 8. 2024

© Mestský úrad Rimavská Sobota